

Prof. dr hab. n. med. Zbigniew Wronkowski
Prezes Polskiego Komitetu Zwalczenia Raka

Streszczenie

KORZYSTNE ZMIANY W ZWALCZANIU RAKA PIERSI W POLSCE W OSTATNICH 20 LATACH

1. WPROWADZENIE

Początki populacyjnego wykrywania raka piersi w Polsce sięgają 1926r. , gdy Koło Pań Polskiego Komitetu Zwalczenia Raka wspólnie z lekarzami rozpoczęło popularyzację wiedzy o nowoczesnym wykrywaniu nowotworów. W latach 1976-1990 realizowano Program Rządowy P.R.6 i CPBR "Zwalczanie Nowotworów w Polsce", w ramach którego powstało opracowanie modeli badań przesiewowych raka piersi i raka szyjki macicy w populacji polskiej. W roku 1979 wdrożono w Warszawie pierwsze badanie przesiewowe tych nowotworów. Początkowo, przy wykrywaniu raka piersi zastosowano termografię, później ksero mammografię (obraz Rtg był wywoływany metodą kserograficzną), a następnie mammografię na kliszy. Program Rządowy, a następnie Program Zwalczenia Nowotworów Złośliwych u kobiet w Polsce i Program Banku Światowego umożliwiły stopniowe wdrożenie populacyjnych badań przesiewowych raka piersi i raka szyjki macicy. Przełomem był zakup 175 nowoczesnych zestawów mammograficznych dla szpitali i ośrodków mammograficznych w Polsce z połączonych funduszy : Ministerstwa Zdrowia i Opieki Społecznej, Rzecznika Praw Kobiet i Polskiego Komitetu Zwalczenia Raka. Od 2005r. do 2015r. działa „ Narodowy Program Zwalczenia Chorób Nowotworowych” kierowany przez Ministerstwo Zdrowia. Pod koniec lat dwutysięcznych i na początku XXI wieku ukształtowały się modelowe ośrodki przesiewowe raka piersi i raka szyjki macicy. Do tych ośrodków należy Ośrodek Diagnostyki Onkologicznej w Legnicy oraz ośrodek skryningowy w Mielcu.

2. KORZYSTNE ZMIANY W ZWALCZANIU RAKA PIERSI W POLSCE

Najlepszą miarą oceny zmian w zwalczaniu nowotworów jest ocena długości życia (np. przeżycia 5 letnie) i jakość życia chorych. Niestety , takie dane za ostatnie 2 dekady są nieporównywalne. W tej sytuacji można ocenić inne dane takie jak liczby zachorowań i zgonów , zachorowalność, umieralność, wskaźnik śmiertelności (iloraz liczby zgonów do zachorowalności) i wyrwykowe

informacje o jakości życia.

Nowotwory złośliwe w Polsce ogółem 1990-2010

Liczba zachorowań i zgonów oraz trendy wzrosły w tym okresie.

Wskaźnik śmiertelności wzrósł w latach 1990-2010 u mężczyzn z 0,71 do 0.74 u kobiet z 0.55 do 0.58

Dane dla nowotworów piersi u kobiet w Polsce.

Liczba zachorowań wzrosła 1990-2010 z 7343 do 15315.

Liczba zgonów z 4198 do 5226.

Trendy: zachorowań – wzrostowy
umieralności-obniżył się

Wskaźnik śmiertelności zmniejszył się z 0.57 do 0,33 w 2010.

Ocena wskaźnika śmiertelności (fatality ratio) dla wszystkich nowotworów złośliwych w Polsce wykazała, że nie poprawił się on w badanym dwudziestoleciu i wynosił w 2012r.:

Mężczyźni 0,74

Kobiety.....0,58

Ogółem..... 0,66

Zupełnie odmiennie, bardzo korzystnie przedstawiają się dane dot. raka piersi w Polsce. Jak podano powyżej wskaźnik śmiertelności zmniejszył się wyraźnie. Oznacza to zmniejszenia ryzyka zgonu z powodu raka piersi o 24%. czyli w 2010r. uratowano ok.4000 tys. kobiet w Polsce. Ta korzystna tendencja utrzymuje się.

Z wrywkowych danych dotyczących jakości życia chorych po leczeniu raka piersi wynika, że z powodu wcześniejszego wykrywania raka i poprawy leczenia coraz częściej wykonywane są zabiegi oszczędzające pierś (BCT) a w przypadku mastektomii całkowitej często wykonywana jest natychmiastowa lub nieco odłożona w czasie, rekonstrukcja piersi.

Z moich danych jako lekarza klinicysty badającego pacjentów wynika, że w Warszawie w ostatnim dziesięcioleciu wykonywano 7-8 operacji oszczędzających na 10 wykonywanych operacji z rakiem piersi.

Niezmiernie ważnym elementem jest wsparcie kobiet, które zachorowały na raka piersi przez liczne organizacje społeczne zwłaszcza takie jak Amazonki czy Europa Donna.

Dotychczasowe sukcesy w zwalczaniu raka piersi w Polsce powinny motywować do dalszych działań, zwłaszcza do tworzenia pełno profilowych, wysokospecjalistycznych typu Breast Cancer Unit ośrodków.

3.MOJE REFLEKSJE.

Pod koniec lat 80 utworzyła się grupa aktywnych osób zaangażowanych w zwalczanie nowotworów w Polsce. Do nich należy Pani Senator Dorota Czudowska, która zaczęła działać od podstaw . Miała wizję stworzenia ośrodka diagnostyki nowotworów w Legnicy. Mimo wielu trudności i problemów udało

się uzyskać środki na realizację tego projektu i konsekwentnie realizować swoją wizję. Miałem zaszczyt i przyjemność być świadkiem w pokonywaniu trudności i wielkiego zaangażowania Pani Senator. Przykładem może być nasz wspólny wyjazd szkoleniowy do Szwecji do Ośrodka Pani Ewy Frodis. W drodze powrotnej zauważyłem jak Pani Doktor trzyma metalowe krzeselko podarowane przez Panią Doktor Frodis dla nowego Ośrodka Diagnostyki Nowotworów w Legnicy. To był symboliczny początek. Konsekwentnie Pani Senator dąży do utworzenia optymalnej struktury dla zwalczania raka piersi jaką jest Breast Cancer Unit.

Dzięki zaangażowaniu Pani Senator i wielu innych osób w Polsce takich jak Pani Łucja Bielec z Mielca ,Doktor Ewa Wesołowska z Warszawy oraz Dr.Ewa Fodis ze Szwecji udało się tylko w roku 2010 uratować życie ok. 4000 kobiet i poprawić jakość życia wszystkim chorym na raka piersi w Polsce.